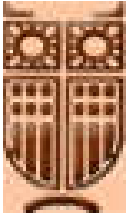

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ**

2019-2020

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2019-2020

ΑΘΗΝΑ 2019

Αναμορφώθηκε σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής Προπτυχιακών Σπουδών και τις αποφάσεις των Συνελεύσεων του Τμήματος

Επιτροπή Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος:

Δέσποινα Παπαδοπούλου, Καθηγήτρια, Πρόεδρος του Τμήματος

Διονύσης Γράβαρης, Καθηγητής

Ελένη Πρόκου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Κωνσταντίνος Δημουλάς, Αναπληρωτής Καθηγητής

Κανάκης Λελεδάκης, Επίκουρος Καθηγητής

Επεξεργασία και μορφοποίηση κειμένου: Κωνσταντίνος Δημουλάς – Παρασκευή Τουρή

Copyright © 2019 All rights reserved

Διεύθυνση:

Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής

Πάντειο Πανεπιστήμιο

Λεωφόρος Συγγρού 136

176 71 Αθήνα

Τηλέφωνο: 210-9201036-7

Fax: 210-9221222

Ιστοσελίδα www.socialpolicy.panteion.gr

e-mail: koinpol@panteion.gr

Πίνακας Περιεχομένων

I. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	5
I.1 Οδηγίες για τους/τις πρωτοετείς φοιτητές/τριες	6
I.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	7
I.2.1 Βασικοί στόχοι του προγράμματος σπουδών	7
I.2.2 Το ακαδημαϊκό έτος και τα εξάμηνα σπουδών	8
I.2.3 Η υποχρεωτικότητα και η επιλογή μαθημάτων.....	9
I.2.4 Οι διδακτικές μονάδες και οι ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS	10
I.2.5 Τα επίπεδα συνθετότητας	11
I.2.6 Κατηγορίες μαθημάτων	11
I.2.6.1 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)	12
I.2.6.2 Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ).....	13
I.2.6.3 Μαθήματα αυτενέργειας	13
I.2.6.4 Μαθήματα εκτός Τμήματος (ΜΕΤ)	13
I.2.6.5 Προεπιλογές μαθημάτων (ΠΕ)	14
I.2.7 Τα διδασκόμενα μαθήματα.....	14
I.2.8 Τα μαθήματα αυτενέργειας – Σεμινάρια και εργασίες.....	15
I.2.8.1 Γενικά.....	15
I.2.8.2 Τα σεμινάρια	15
I.2.8.3.2 Πτυχιακή εργασία	17
I.2.9 Οι εργασίες διδασκόμενων μαθημάτων	19
I.2.10 Διδασκόμενα μαθήματα και μαθήματα αυτενέργειας του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος	20
I.2.11 Η ξένη γλώσσα – Τα ξενόγλωσσα μαθήματα	21
I.2.12 Μαθήματα και σπουδές εκτός Τμήματος	21
I.2.13 Τα διατμηματικά και διαπανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών	23
I.2.14.1 Κινητικότητα φοιτητών/τριών (Erasmus+).....	24
I.2.14.2 Πρακτική άσκηση φοιτητών/τριών στο εξωτερικό	26
I.2.15 Πρακτική άσκηση φοιτητών/τριών στο εσωτερικό.....	27
I.2.16 Διδασκαλία και έρευνα.....	27
I.3 Η ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ	28
I.3.1 Η εγγραφή φοιτητών/τριών στο Τμήμα	28
I.3.2 Η πρώτη δήλωση επιλογής μαθημάτων και η δήλωση επαναλαμβανόμενων μαθημάτων	29
I.3.3 Φοιτητές/τριες ειδικών κατηγοριών	30
I.3.4 Τα διδακτικά συγγράμματα	30
I.3.5 Φιλοξενούμενοι/ες φοιτητές/τριες.....	30
I.3.6 Ακροατές/τριες φοιτητές/τριες	31
I.3.7 Τελειόφοιτοι/ες φοιτητές/τριες	32
I.4 ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ	32
I.4.1 Οι προϋποθέσεις λήψης πτυχίου και συμπληρώματος διπλώματος.....	32
I.4.2 Εξετάσεις, Ενστάσεις, Αναβαθμολόγηση.....	34
I.4.3 Λογοκλοπή.....	36
I.4.4 Ο βαθμός πτυχίου	37

I. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	
ΑΠΣ	Ατομικό Πρόγραμμα Σπουδών
Σ	Συνέλευση (του Τμήματος)
ΔΕ	Δήλωση Επιλογής (Μαθημάτων)
ΔΕΜ	Δήλωση Επαναλαμβανόμενων Μαθημάτων
ΔΜ	Διδακτική Μονάδα
ΔΠΣ	Διατμηματικό και/ή Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Συνεργασίας
ΕΕ	Εαρινό Εξάμηνο
ΕΔΜ	Εργασία Διδασκόμενου Μαθήματος
ΕΞ	Εξαμηνιαία Εργασία
ΕΠ	(Μάθημα) Επιλογής
ΕΣ	Επίπεδο Συνθετότητας
ΜΕΤ	Μάθημα εκτός Τμήματος
ΠΑ	Προαπαιτούμενο (Μάθημα)
ΠΕ	(Μάθημα) Προεπιλογής
ΠΤ	Πτυχιακή (Εργασία)
ΣΕ	Σεμινάριο
ΥΠ	Υποχρεωτικό (Μάθημα)
ΧΕ	Χειμερινό Εξάμηνο
ECTS	European Credit Transfer and Accumulation System (Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συγκέντρωσης Ακαδημαϊκών Μονάδων)

I.1 Οδηγίες για τους/τις πρωτοετείς φοιτητές/τριες

Όσοι/ες φοιτητές/τριες γράφονται για πρώτη φορά στο Τμήμα το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 κι έπειτα θα πρέπει να δηλώσουν:

- πέντε (5) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) το Α Εξάμηνο,
- πέντε (5) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) το Β Εξάμηνο,
- τέσσερα (4) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) και ένα (1) μάθημα επιλογής (ΕΠ) το Γ Εξάμηνο,
- τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) και δύο (2) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) το Δ Εξάμηνο,
- τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) το Ε Εξάμηνο,
- τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) το ΣΤ Εξάμηνο,
- τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) (ή δύο (2) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα σεμινάριο (ΣΕΜ) και πτυχιακή εργασία) το Ζ Εξάμηνο και
- τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) (ή τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ), και πτυχιακή εργασία) το Η Εξάμηνο,

ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΟΥΝ ΕΠΙΤΥΧΩΣ ΤΙΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ ΤΙΣ 240 ECTS ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΕΙ Η ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ.

Σημ.: Εάν οι φοιτητές/τριες επιλέξουν πτυχιακή εργασία, τότε αυτή ισοδυναμεί με ένα μάθημα επιλογής και ένα σεμινάριο και έχει ετήσια διάρκεια.

I.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μετά την κατάτμηση του ενιαίου Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, από την οποία προήλθε το σημερινό Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, συζητήθηκε, τόσο στο πλαίσιο των διαδοχικών Επιτροπών Σπουδών όσο και στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής, η αναμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών, η οποία τελικά αποφασίστηκε το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008. Το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Σπουδών εφαρμόζεται από το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009. (<http://socialpolicy.panteion.gr/studies/undergraduate/curriculum>)

I.2.1 Βασικοί στόχοι του προγράμματος σπουδών

Η φιλοσοφία των σπουδών στο Τμήμα αποβλέπει:

- να εξοπλίσει τους/τις φοιτητές/τριες με τις ουσιαστικές γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτεί η επιστημονική επάρκεια και η επαγγελματική τους ένταξη,
- να τους/τις βοηθήσει να καλλιεργήσουν μία ολοκληρωμένη αντίληψη για το επιστημονικό ήθος, την κοινωνική ευθύνη και ευαισθησία που οφείλουν να χαρακτηρίζουν τον επιστήμονα κοινωνικής πολιτικής.

Αυτή η επιδίωξη διατρέχει το σύνολο του προγράμματος σπουδών του Τμήματος και αποτυπώνεται τόσο στην οργάνωση των μαθημάτων όσο και στις εν γένει δραστηριότητές του.

Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής είναι προσαρμοσμένο στη σύγχρονη πραγματικότητα και την προσεγγίζει σε όλα τα επίπεδα, στις μικρο- και μακρο-αναλύσεις των κοινωνικών προβλημάτων, την τοπική, εθνική και διεθνή διάσταση των κοινωνικών φαινομένων και των εφαρμοσμένων πολιτικών.

Το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει στην απόκτηση:

- γενικών γνώσεων στις κοινωνικές επιστήμες,
- ειδικών γνώσεων σε επιμέρους πεδία της κοινωνικής πολιτικής.

Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών που εξοπλίζει τον/την φοιτητή/τρια τόσο με τις θεωρητικές όσο και με τις εφαρμοσμένες γνώσεις που θα του/της επιτρέψουν να κάνει μία σωστά προσανατολισμένη επαγγελματική σταδιοδρομία. Αυτό το χαρακτηριστικό του προγράμματος αποτυπώνεται στη λειτουργική διάρθρωσή του, στη διάκριση των μαθημάτων σε υποχρεωτικά και επιλογής, σε μαθήματα κορμού και μαθήματα πεδίων. Η ποικιλία συνδυασμών επιτρέπει στον/στην φοιτητή/τρια να διαμορφώσει το δικό του/της πρόγραμμα σπουδών και να το προσαρμόσει στις δικές του/της ανάγκες, προτιμήσεις και προοπτικές.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 το πρόγραμμα σπουδών αναμορφώθηκε προκειμένου να προσαρμοστεί στις αλλαγές που συντελούνται στον ευρωπαϊκό ακαδημαϊκό χώρο και στις ανάγκες των φοιτητών/τριών. Οι **νέες αλλαγές** θα ισχύουν για τους/τις πρωτοετείς φοιτητές/τριες (όσοι/ες γράφονται για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018) ενώ όσοι/ες είναι ήδη εγγεγραμμένοι/ες φοιτητές/τριες, θα ολοκληρώσουν τις σπουδές τους σύμφωνα με το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών.

1.2.2 Το ακαδημαϊκό έτος και τα εξάμηνα σπουδών

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31η Αυγούστου του επόμενου χρόνου. Το εκπαιδευτικό έργο που συντελείται σε ένα (1) ακαδημαϊκό έτος διαρθρώνεται χρονικά σε δύο (2) εξάμηνα: το Χειμερινό (ΧΕ) και το Εαρινό (ΕΕ).

Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει 13 τουλάχιστον πλήρεις εβδομάδες διδασκαλίας και 3-4 εβδομάδες για εξετάσεις. Η έναρξη του χειμερινού εξαμήνου τοποθετείται το νωρίτερο την τελευταία εβδομάδα του Σεπτεμβρίου. Το εαρινό εξάμηνο λήγει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης των εξαμήνων και των εξεταστικών περιόδων καθορίζονται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου.

Το εξάμηνο αποτελεί: (α) χρονική περίοδο ολοκλήρωσης του διδακτικού έργου ενός μαθήματος και (β) χρονική περίοδο για τον καθορισμό του ελαχίστου χρόνου σπουδών.

Για τη λήψη του πτυχίου Κοινωνικής Πολιτικής απαιτείται πραγματική φοίτηση οκτώ (8) τουλάχιστον εξαμήνων.

1.2.3 Η υποχρεωτικότητα και η επιλογή μαθημάτων

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος είναι δεσμευτικό για τα υποχρεωτικά μαθήματα τα οποία δηλώνονται κατά τα αντίστοιχα έτη που διδάσκονται (του πρώτου έτους το πρώτο έτος και του δεύτερου έτους το δεύτερο). Με τον τρόπο αυτό οι φοιτητές/τριες, στα δύο (2) πρώτα έτη σπουδών, αποκτούν γενικές βασικές γνώσεις οι οποίες τους επιτρέπουν να παρακολουθήσουν άνετα το πρόγραμμα του τρίτου και τέταρτου έτους, στη διάρκεια των οποίων ο στόχος είναι η απόκτηση πιο εξειδικευμένων γνώσεων. Με την επιλογή αυτή στα δύο (2) πρώτα έτη σπουδών, οι φοιτητές/τριες ολοκληρώνουν την παρακολούθηση του συνόλου των υποχρεωτικών μαθημάτων (17), η επιτυχής εξέταση των οποίων αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη λήψη του πτυχίου. Για όσους/ες γράφονται στο Τμήμα για πρώτη φορά κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 το πρόγραμμα σπουδών για το πρώτο έτος περιλαμβάνει 10 υποχρεωτικά μαθήματα (5 μαθήματα το Α' εξάμηνο και 5 μαθήματα το Β' εξάμηνο) τα οποία αντιστοιχούν σε 6 ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS το καθένα.

Γενικά, με εξαίρεση τα υποχρεωτικά μαθήματα, το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος είναι ενδεικτικό. Κάθε φοιτητής/τρια διαμορφώνει με δική του/της πρωτοβουλία το Ατομικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ), ανάλογα με τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά του/της και με τις δυνατότητες φοίτησης που έχει. Ο/η φοιτητής/τρια που εγγράφηκε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2016-17 και πριν, μπορεί να επιλέξει σε κάθε χειμερινό (ΧΕ) ή εαρινό (ΕΕ) εξάμηνο όποια μαθήματα επιθυμεί, υπό τον όρο ότι, ο συνολικός κατά εξάμηνο αριθμός των Διδακτικών Μονάδων (ΔΜ) που αντιστοιχούν στα μαθήματα αυτά και δηλώνονται για πρώτη φορά, δεν θα ξεπερνάει τις δεκαοκτώ (18) ΔΜ για τα εξάμηνα Α' και Β', τις είκοσι μία (21) ΔΜ για τα εξάμηνα Γ' έως και ΣΤ', και τις είκοσι επτά (27) ΔΜ για το εξάμηνο Ζ' και τις τριάντα έξι (36) ΔΜ για το εξάμηνο Η'. Μετά την ολοκλήρωση του Η' εξαμήνου σπουδών ο/η φοιτητής/τρια μπορεί να επιλέξει έως και το 50% του συνολικού αριθμού των μαθημάτων που προσφέρονται στο αντίστοιχο εξάμηνο.

Ο/η φοιτητής/τρια που εγγράφηκε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 και μετά μπορεί να επιλέξει:

-τέσσερα (4) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) και ένα (1) μάθημα επιλογής (ΕΠ) το Γ Εξάμηνο,

-τρία (3) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) και δύο (2) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) το Δ Εξάμηνο,
-τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) το Ε Εξάμηνο,
-τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) το ΣΤ Εξάμηνο,
-τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) (ή δύο (2) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα σεμινάριο (ΣΕΜ) και πτυχιακή εργασία) το Ζ Εξάμηνο και
-τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και ένα (1) σεμινάριο (ΣΕΜ) (ή τρία (3) μαθήματα επιλογής (ΕΠ), και πτυχιακή εργασία) το Η Εξάμηνο.

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος καθορίζεται στο τέλος του ακαδημαϊκού έτους από τη Συνέλευση (Σ), ύστερα από σχετική εισήγηση της Επιτροπής Προπτυχιακών Σπουδών, και ισχύει για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος.

1.2.4 Οι διδακτικές μονάδες και οι ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS

Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα αντιστοιχεί σε έναν αριθμό Διδακτικών Μονάδων (ΔΜ). Μία (1) ΔΜ αντιστοιχεί σε μία (1) εβδομαδιαία ώρα αυτοτελούς διδασκαλίας επί ένα (1) εξάμηνο ή σε μία (1) ως τρεις (3) εβδομαδιαίες ώρες υπολοίπου διδακτικού έργου επί ένα (1) εξάμηνο. Οι ΔΜ καταχωρίζονται στην ατομική μερίδα του/της φοιτητή/τρια μετά την επιτυχή παρακολούθηση του μαθήματος. Όλα τα μαθήματα του Τμήματος, διδασκόμενα και αυτενέργειας, αντιστοιχούν σε τρεις (3) ΔΜ. Εξαιρείται η πτυχιακή εργασία, η οποία αντιστοιχεί σε εννέα (9) ΔΜ. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Ακαδημαϊκών Μονάδων, κάθε μάθημα του Τμήματος αντιστοιχεί σε πέντε (5) ECTS. Η πτυχιακή εργασία αντιστοιχεί σε δεκαπέντε (15) ECTS. **Από το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 τα υποχρεωτικά μαθήματα αντιστοιχούν σε 6 ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS το καθένα. Από το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 τα μαθήματα επιλογής αντιστοιχούν σε 6 ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS το καθένα. Από το ακαδημαϊκό έτος 2019-20 και έπειτα τα Σεμινάρια αντιστοιχούν σε δώδεκα (12) ECTS το καθένα. Από το ακαδημαϊκό έτος 2020-21 και έπειτα η Πτυχιακή Εργασία θα αντιστοιχεί σε δεκαοκτώ (18) ECTS.**

Για τους Φοιτητές Erasmus που επιλέγουν μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής από το Ακαδημαϊκό Έτος 2018-19 και εφεξής η αντιστοίχιση των ECTS γίνεται σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα Σπουδών.

1.2.5 Τα επίπεδα συνθετότητας

Τα μαθήματα κατατάσσονται σε τέσσερα (4) Επίπεδα Συνθετότητας (ΕΣ), ανάλογα με τον βαθμό της εξειδίκευσής τους και το επίπεδο γνώσεων που προϋποθέτουν. Κάθε επίπεδο συνθετότητας αντιστοιχεί σε ένα (1) έτος κανονικής φοίτησης, δηλαδή σε δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα (ΧΕ και ΕΕ) ενός ακαδημαϊκού έτους. Έτσι, π.χ. τα μαθήματα που κατατάσσονται στο ΕΣ3 ανταποκρίνονται κατ' αρχήν στις δυνατότητες ενός τριτοετούς φοιτητή (δηλαδή, στο Ε' και ΣΤ' εξάμηνο σπουδών).

1.2.6 Κατηγορίες μαθημάτων

Η χρονική οργάνωση κάθε μαθήματος εκτείνεται σε ένα (1) εξάμηνο. Κάθε μάθημα έχει έναν εξαψήφιο κωδικό αριθμό που αποτελεί την ταυτότητά του και το βασικό στοιχείο αναφοράς του.

Τα μαθήματα του Τμήματος κατατάσσονται σε διδασκόμενα μαθήματα και σε μαθήματα αυτενέργειας.

Τα διδασκόμενα μαθήματα κατατάσσονται σε Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ) και σε Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ). Τα μαθήματα αυτενέργειας είναι σεμινάρια (ΣΕΜ) και προπτυχιακές εργασίες (εξαμηνιαίες εργασίες και πτυχιακή εργασία) και είναι Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ). Τα διδασκόμενα μαθήματα και τα μαθήματα αυτενέργειας διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ και διδάσκοντες ΕΣΠΑ ή συμβαλλόμενους με βάση τους όρους και της προϋποθέσεις του ΠΔ 407/1980 που διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, που ορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος.

Επιπρόσθετα, οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν Μαθήματα εκτός Τμήματος (ΜΕΤ) τα οποία είναι επίσης Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ) και τα οποία αντιστοιχούν με ισάριθμα διδασκόμενα μαθήματα.

Στον πίνακα που ακολουθεί συνοψίζονται οι κατηγορίες των μαθημάτων:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	
Υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ)	Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ)
Διδασκόμενα	α) Διδασκόμενα
	β) Μαθήματα αυτενέργειας
	β.1 Σεμινάρια
	β.2 Προπτυχιακές Εργασίες
	β.2.1 Πτυχιακή Εργασία (ΠΤ)
	γ) Μαθήματα εκτός Τμήματος (ΜΕΤ)

Στο πλαίσιο διδασκόμενου μαθήματος (ΥΠ ή ΕΠ) παρέχεται στους/στις φοιτητές/τριες η δυνατότητα εκπόνησης Εργασίας Διδασκόμενου Μαθήματος (ΕΔΜ). Η ΕΔΜ δεν έχει απαλλακτικό χαρακτήρα. Ο βαθμός της ΕΔΜ προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του διδασκόμενου μαθήματος (προκειμένου περί ΕΔΜ, βλ. παράγραφο 1.2.9).

Οι φοιτητές/τριες εκτός του Τμήματος που επιλέγουν μαθήματα από το Τμήμα, ως ΜΕΤ, υποχρεώνονται να ακολουθούν τη σειρά των προαπαιτούμενων μαθημάτων (ΠΑ) όπου υφίσταται.

1.2.6.1 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ)

Υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ) είναι τα μαθήματα που συνθέτουν τη βάση του πτυχίου του Τμήματος. Τα ΥΠ μαθήματα είναι κοινά για όλους τους/τις φοιτητές/τριες. Η επιτυχής εξέταση του/της φοιτητή/τριας στα ΥΠ μαθήματα είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου.

Τα Υποχρεωτικά μαθήματα κατατάσσονται σε Επίπεδα Συνθετότητας (ΕΣ) 1 ή 2, ανάλογα με το επίπεδο γνώσεων που απαιτούν. Μαθήματα με καθαρά εισαγωγικό χαρακτήρα κατατάσσονται στο ΕΣ1. Τα 17 Υποχρεωτικά (ΥΠ) μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών διδάσκονται στα δύο (2) πρώτα έτη (βλ. αναλυτικά παράγραφο 1.2.10).

Η διδασκαλία των Υποχρεωτικών μαθημάτων στοχεύει στο να αποκτήσουν οι φοιτητές/τριες γενικές βασικές γνώσεις στα αντικείμενα της κοινωνικής πολιτικής, της κοινωνιολογίας, της

κοινωνικής και πολιτικής θεωρίας, της κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας, της μεθοδολογίας, της οικονομικής θεωρίας, του δικαίου, της γεωγραφίας και της δημογραφίας.

1.2.6.2 Μαθήματα Επιλογής (ΕΠ)

Τα μαθήματα επιλογής του Τμήματος, διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ και διδάσκοντες του προγράμματος «Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού» ή συμβαλλόμενους με βάση τους όρους και της προϋποθέσεις του ΠΔ 407/1980 που διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, που ορίζονται από τη Σ του Τμήματος. Τα μαθήματα αυτά, τα οποία συνιστάται στους/στις φοιτητές/τριες να τα επιλέξουν από το τρίτο έτος σπουδών και μετά, στοχεύουν στην απόκτηση ειδικών γνώσεων σε επιμέρους πεδία της κοινωνικής πολιτικής.

1.2.6.3 Μαθήματα αυτενέργειας

Μαθήματα αυτενέργειας είναι τα σεμινάρια και οι εργασίες (εξαμηνιαίες εργασίες και πτυχιακή εργασία). Αντιστοιχούν με ισάριθμα διδασκόμενα μαθήματα, εκτός από την πτυχιακή εργασία που αντιστοιχεί με τρία (3) διδασκόμενα μαθήματα του παλαιού προγράμματος Σπουδών ή σε ένα Σεμινάριο και ένα μάθημα επιλογής για όσους φοιτούν στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών (εγγεγραμμένοι από το ακαδημαϊκό έτος 2017-18 και μετά). Αναλυτικά περί μαθημάτων αυτενέργειας, βλ. παράγραφο 1.2.8.

1.2.6.4 Μαθήματα εκτός Τμήματος (ΜΕΤ)

Οι φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν Μαθήματα εκτός Τμήματος (ΜΕΤ). Πρόκειται για μαθήματα επιλογής τα οποία αντιστοιχούν με ισάριθμα διδασκόμενα μαθήματα (προκειμένου περί ΜΕΤ, βλ. παράγραφο 1.2.12).

Οι φοιτητές/τριες εκτός του Τμήματος που επιλέγουν μαθήματα από το Τμήμα, ως ΜΕΤ, υποχρεώνονται να ακολουθούν τη σειρά των προαπαιτούμενων μαθημάτων (ΠΑ) όπου υφίσταται.

1.2.6.5 Προεπιλογές μαθημάτων (ΠΕ)

Ως προεπιλογές μαθημάτων προσδιορίζονται τα μαθήματα που έχουν εισαγωγικό ή προκαταρτικό χαρακτήρα για κάποιο ή κάποια άλλα μαθήματα. Οι προεπιλογές αποτελούν υπόδειξη προς τον/την φοιτητή/τρια, για να παρακολουθήσει πιο άνετα και αποτελεσματικά τα μαθήματα που έχουν κάποια λογική ή συστηματική αλληλουχία μεταξύ τους.

1.2.7 Τα διδασκόμενα μαθήματα

Κάθε φοιτητής/τρια θεωρείται ότι παρακολούθησε ένα (1) διδασκόμενο μάθημα με επιτυχία εφόσον συγκέντρωσε βαθμό εξαμήνου τουλάχιστον πέντε (5). Οι εξεταστικές περιόδους ορίζονται από το νόμο. Οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και λήξης των εξεταστικών περιόδων καθορίζονται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου.

Εργασίες που εκπονούνται ή ασκήσεις στις οποίες υποβάλλονται οι φοιτητές/τριες στο πλαίσιο διδασκόμενου μαθήματος βαθμολογούνται στην κλίμακα 0-10. Ο βαθμός της μεμονωμένης εργασίας ή ο μέσος όρος του συνόλου των βαθμών των εργασιών και/ή κάθε είδους ασκήσεων του εξαμήνου προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του μαθήματος με την εξής αντιστοιχία: 1 βαθμός για βαθμό εργασίας ή μέσο όρο βαθμών εργασιών και/ή ασκήσεων του εξαμήνου 5 ή 6, 2 βαθμοί για βαθμό 7 ή 8 και 3 βαθμοί για βαθμό 9 ή 10. Εργασίες και/ή ασκήσεις που απαιτούνται ή διεξάγονται στο πλαίσιο διδασκόμενου μαθήματος ουδέποτε έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα. Η βαθμολογία εργασίας ή ο μέσος όρος του συνόλου των βαθμών εργασιών και/ή ασκήσεων του εξαμήνου δεν προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξέτασης σε περίπτωση επανάληψης του διδασκόμενου μαθήματος (ειδικότερα για τις εργασίες στο πλαίσιο διδασκόμενου μαθήματος, βλ. παράγραφο 1.2.9).

Φοιτητής/τρια που δεν εξετάστηκε με επιτυχία σε διδασκόμενο μάθημα ΥΠ υποχρεούται να το επαναλάβει. Αν το μάθημα είναι ΕΠ ο/η φοιτητής/τρια δικαιούται είτε να επιλέξει κάποιο άλλο από τα μαθήματα ΕΠ είτε να επαναλάβει το μάθημα ΕΠ στο οποίο απέτυχε. Οι ΔΜ μαθημάτων ΥΠ στα οποία εξετάστηκε με επιτυχία ο/η φοιτητής/τρια κατοχυρώνονται και δε μεταβάλλονται σε περιπτώσεις μεταγενέστερης μεταβολής των ΔΜ ή της κατηγορίας του μαθήματος. Σε περίπτωση κατάργησης ή αντικατάστασης μαθήματος ΥΠ στο οποίο απέτυχε οριστικά, ο/η φοιτητής/τρια υποχρεούται να συμπληρώσει τις ελλείπουσες ΔΜ με ΔΜ μαθημάτων της ίδιας κατηγορίας του νέου προγράμματος.

1.2.8 Τα μαθήματα αυτενέργειας – Σεμινάρια και εργασίες

1.2.8.1 Γενικά

Μαθήματα αυτενέργειας είναι τα σεμινάρια και οι εργασίες (εξαμηνιαίες εργασίες και πτυχιακή εργασία). Στην κατηγορία αυτή δεν ανήκουν οι εργασίες διδασκόμενου μαθήματος (ΕΔΜ) οι οποίες εκπονούνται στο πλαίσιο διδασκόμενου μαθήματος (προκειμένου περί ΕΔΜ, βλ. αναλυτικά παράγραφο 1.2.9).

Τα μαθήματα αυτενέργειας περιλαμβάνονται στο ετήσιο πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος και λαμβάνουν ιδιαίτερο κωδικό αριθμό. Οι προϋποθέσεις και οι όροι συμμετοχής στα μαθήματα αυτενέργειας του επόμενου ακαδημαϊκού έτους ανακοινώνονται από την Επιτροπή Προπτυχιακών Σπουδών, εγκρίνονται από τη Σ μέχρι το τέλος Μαΐου του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους και περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών του επόμενου ακαδημαϊκού έτους.

Η δήλωση μαθημάτων αυτενέργειας γίνεται στις ίδιες προθεσμίες και με τον ίδιο τρόπο που γίνεται η δήλωση επιλογής εξαμηνιαίων μαθημάτων. Δεν είναι δυνατή η δήλωση περισσότερων των δύο (2) μαθημάτων αυτενέργειας κατά εξάμηνο. Όσοι/όσες φοιτητές/τριες εγγράφησαν στο Τμήμα το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 και πριν μπορούν να δηλώσουν μέχρι 3 σεμινάρια το εξάμηνο.

Τα μαθήματα αυτενέργειας βαθμολογούνται κατά την εξεταστική περίοδο του εξαμήνου στο οποίο διδάχτηκαν, εφόσον πρόκειται για σεμινάρια ή στο εξάμηνο στο οποίο δηλώθηκαν η εξαμηνιαία, ή η πτυχιακή εργασία. Τα μαθήματα αυτενέργειας δεν επανεξετάζονται ούτε επαναλαμβάνονται. Κάθε φοιτητής/τρια θεωρείται ότι παρακολούθησε ένα (1) μάθημα αυτενέργειας με επιτυχία εφόσον συγκέντρωσε βαθμό τουλάχιστον πέντε (5).

1.2.8.2 Τα σεμινάρια

Σκοπός των σεμιναρίων είναι η εκ μέρους των φοιτητών/τριών αξιοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων για την πολυεπίπεδη και πολύπλευρη διερεύνηση και ανάλυση επιμέρους

προβλημάτων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Η συνεχής και ενεργός συμμετοχή των φοιτητών/τριών είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή παρακολούθηση του σεμιναρίου, δεδομένου ότι το διδακτικό έργο στηρίζεται κυρίως στην αυτενέργεια των φοιτητών/τριών που συμμετέχουν σ' αυτά και λιγότερο στη διδασκαλία. Σε κάθε σεμινάριο αντιστοιχούν τρεις (3) ΔΜ. Τα σεμινάρια κατατάσσονται σε ΕΣ τρία (3) ή τέσσερα (4). Τα σεμινάρια συνυπολογίζονται στο σύνολο των επιλεγόμενων μαθημάτων κάθε εξαμήνου. Δεν είναι δυνατή η δήλωση περισσότερων των δύο (2) σεμιναρίων κατά εξάμηνο. Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών που έχουν επιλέξει κάποιο σεμινάριο δεν επαναλαμβάνεται στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση και η ενεργός συμμετοχή στο σεμινάριο είναι υποχρεωτική. Δεν επιτρέπονται πάνω από τρεις (3) συνολικά απουσίες από το σεμινάριο, ανεξάρτητα από το αν οι απουσίες αυτές είναι δικαιολογημένες ή όχι. Φοιτητής/τρια που σημείωσε περισσότερες από τρεις (3) απουσίες θεωρείται ότι απέτυχε στο σεμινάριο. Δικαιούται όμως να το παρακολουθήσει ως ακροατής/τρια, αν το επιθυμεί. Οι φοιτητές/τριες υπογράφουν σε ξεχωριστή για κάθε συνεδρίαση κατάσταση παρουσιών η οποία υπογράφεται και χρονολογείται από το διδάσκοντα. Οι καταστάσεις κατατίθενται στη Γραμματεία του Τμήματος και αποτελούν αναγκαίο προαπαιτούμενο για την ανακοίνωση της βαθμολόγησης του σεμιναρίου.

Οι φοιτητές/τριες που συμμετέχουν στο σεμινάριο υποχρεούνται να καταθέσουν μία (1) τουλάχιστον γραπτή εργασία και να κάνουν μία (1) τουλάχιστον προφορική παρουσίαση. Οι εργασίες των φοιτητών/τριών κατατίθενται στη Γραμματεία (σε μορφή κατάστασης ανά μάθημα) από το διδάσκοντα μαζί με τη βαθμολογία.

Τα σεμινάρια μπορούν να οργανώνονται και σε ξένη γλώσσα. Η εξασφάλιση μετάφρασης δεν είναι υποχρεωτική για το Τμήμα.

Η συνολική διάρκεια του σεμιναρίου ακολουθεί τη συνολική διάρκεια των διδασκόμενων μαθημάτων. Ο συνολικός αριθμός των φοιτητών/τριών που συμμετέχουν στο σεμινάριο δε μπορεί να είναι μεγαλύτερος από δεκαπέντε (15) με δυνατότητα επέκτασης (είναι στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντα) του αριθμού έως είκοσι (20).

Σε περίπτωση που ο αριθμός των φοιτητών/τριών που επέλεξαν μάθημα ΕΠ δεν ξεπερνάει τους δεκαπέντε (15) και με δυνατότητα επέκτασης (είναι στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντα) του αριθμού έως είκοσι (20), ο/η διδάσκων/ουσα μπορεί να οργανώσει το μάθημα ως σεμινάριο. Η απόφαση αυτή του/της διδάσκοντος/ουσας ανακοινώνεται στη Γραμματεία και στην Επιτροπή Σπουδών του Τμήματος. Οι φοιτητές/τριες που δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν το μάθημα ως σεμινάριο δικαιούνται να επιλέξουν άλλο μάθημα του ίδιου εξαμήνου. Η αλλαγή του μαθήματος δε μπορεί να γίνει μετά την παρέλευση τριών εβδομάδων από την έναρξη διδασκαλίας του μαθήματος που μετατράπηκε σε σεμινάριο. Το σεμινάριο που προέκυψε από μετατροπή διδασκομένου μαθήματος διδάσκεται σύμφωνα με τους όρους που αφορούν στη διδασκαλία των σεμιναρίων.

Οι φοιτητές/τριες που δεν επιθυμούν να εκπονήσουν εξαμηνιαία εργασία μπορούν να επιλέξουν άλλο μάθημα του ίδιου εξαμήνου. Η αλλαγή μαθήματος δε μπορεί να γίνει μετά την παρέλευση τριών εβδομάδων από την έναρξη διδασκαλίας του μαθήματος που μετατράπηκε σε εργασία. Η εξαμηνιαία εργασία που προέκυψε από μετατροπή διδασκομένου μαθήματος ή σεμιναρίου εκπονείται σύμφωνα με τους όρους που αφορούν στην εκπόνηση εξαμηνιαίας εργασίας.

1.2.8.3.2 Πτυχιακή εργασία

Η πτυχιακή εργασία ισοδυναμεί με εννέα (9) ΔΜ μαθημάτων επιλογής, δηλαδή, με όσες διδακτικές μονάδες αντιστοιχούν σε τρία (3) μαθήματα επιλογής, όμως υπολογίζεται ως ένα (1) μάθημα για τον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου (βλ. παράγραφο 1.4.2). Μετά τη βαθμολόγησή της, η εργασία κατατίθεται στη Γραμματεία του Τμήματος και ανακοινώνεται σε ειδική κατάσταση βαθμολογίας των πτυχιακών εργασιών.

Ο/η φοιτητής/τρια, στη διάρκεια των σπουδών του/της, δεν μπορεί να εκπονήσει περισσότερες από μία (1) πτυχιακές εργασίες. Φοιτητής/τρια ο/η οποίος/α εκπονεί πτυχιακή εργασία δεν μπορεί παράλληλα να δηλώσει πάνω από δύο (2) άλλα μαθήματα αυτενέργειας (σεμινάρια και/ή εξαμηνιαίες εργασίες). Η πτυχιακή εργασία είναι ατομική. Δεν επιτρέπεται ομαδική ή συλλογική συγγραφή πτυχιακής εργασίας.

Η πτυχιακή εργασία για τους/τις φοιτητές/τριες που εγγραφήσαν στο Τμήμα στο ακαδημαϊκό έτος 2016-17 και πριν εκπονείται στη διάρκεια του Η' εξαμήνου. Το Τμήμα συνιστά στους/στις

φοιτητές/τριες που επιθυμούν να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία να έρχονται σε επαφή με τους/τις διδάσκοντες/ουσες στη διάρκεια του αμέσως προηγούμενου εξαμήνου (Ζ' εξάμηνο). Οι φοιτητές/τριες που έχουν ολοκληρώσει το Η' εξάμηνο σπουδών χωρίς να λάβουν πτυχίο, μπορούν να εκπονήσουν πτυχιακή εργασία μόνο κατά τα εαρινά εξάμηνα σπουδών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση πτυχιακής εργασίας είναι ο/η φοιτητής/τρια να έχει συγκεντρώσει τουλάχιστον ενενήντα (90) ΔΜ.

Για τους/τις φοιτητές/τριες που εγγράφησαν στο Τμήμα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2017-18 και εφεξής η Πτυχιακή Εργασία είναι ετήσιας διάρκειας και εκπονείται κατά τη διάρκεια του Ζ και Η εξαμήνου.

Κάθε μέλος ΔΕΠ μπορεί να αναλάβει την εποπτεία 3 κατά μέγιστο αριθμό πτυχιακών εργασιών. Εποπτεύων/ουσα μπορεί να είναι και μέλος ΔΕΠ άλλου Τμήματος μάθημα του οποίου επέλεξε ο/η φοιτητής/τρια ως ΜΕΤ, αρκεί το θέμα της πτυχιακής εργασίας να εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των αντικειμένων του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής και να υποβάλλεται αίτημα για την έγκρισή του από τη Σ του Τμήματος.

Η πτυχιακή εργασία μπορεί να υποβληθεί και σε μία (1) από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά ή γερμανικά) ύστερα από απόφαση της Σ, που λαμβάνεται μετά από σχετική εισήγηση του/της εποπτεύοντα/ουσης. Στην περίπτωση αυτή, η εργασία συνοδεύεται και από ολιγοσέλιδη περίληψη στα ελληνικά η οποία πρέπει να έχει έκταση τουλάχιστον πέντε (5) σελίδων.

Η πτυχιακή εργασία κατατίθεται μέχρι την ημέρα έναρξης των επαναληπτικών εξετάσεων του Σεπτεμβρίου. Στην περίπτωση όπου ο/η φοιτητής/τρια επιθυμεί τη βαθμολόγηση της πτυχιακής εργασίας κατά την εξεταστική περίοδο του εαρινού εξαμήνου, η κατάθεση της πτυχιακής εργασίας πρέπει να γίνει μέχρι την ημέρα έναρξης των εξετάσεων του εαρινού εξαμήνου. Η κατάθεση της εργασίας γίνεται με αίτηση που πρωτοκολλείται στο Τμήμα. Η εργασία διαβιβάζεται στον εποπτεύοντα διδάσκοντα για βαθμολόγηση με σχετικό σημείωμα της Γραμματείας.

Η έκταση της πτυχιακής εργασίας ορίζεται, τουλάχιστον, στις δώδεκα (12) χιλιάδες λέξεις. Στις προδιαγραφές αυτές δεν περιλαμβάνονται τα παραρτήματα (που περιέχουν λ.χ.

αναδημοσιευμένα κείμενα, στατιστικούς πίνακες κ.λπ.) και οι σελίδες περιεχομένων, σημειώσεων, βιβλιογραφίας, ευρετηρίων κ.λπ.

Η πτυχιακή εργασία υποβάλλεται σε τέσσερα (4) αντίτυπα. Το ένα (1) από τα υποβαλλόμενα αντίτυπα παραμένει στη Γραμματεία του Τμήματος για στο Αρχείο του Τμήματος. Τα υπόλοιπα τρία (3) παραδίδονται στον/στην εποπτεύοντα/ουσα. Επιπλέον, η πτυχιακή εργασία υποβάλλεται και σε ηλεκτρονική μορφή.

Η πτυχιακή εργασία βαθμολογείται σε πρώτη φάση από τον/την εποπτεύοντα/ουσα. Εφόσον η εργασία κριθεί επιτυχής ο/η φοιτητής/τρια εξετάζεται προφορικά επί της εργασίας του/της ενώπιον τριμελούς επιτροπής την οποία συγκροτεί ο/η εποπτεύων/ουσα. Καταβάλλεται προσπάθεια το ένα (1) από τα μέλη της επιτροπής να είναι μέλος ΔΕΠ εκτός Τμήματος ή ερευνητές/τριες ερευνητικών ιδρυμάτων και διδάσκοντες/ουσες στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ωστόσο, τα δύο (2) από τα τρία (3) μέλη της εξεταστικής επιτροπής της πτυχιακής εργασίας θα πρέπει οπωσδήποτε να είναι μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής. Δε θεωρούνται μέλη ΔΕΠ εκτός Τμήματος οι διδάσκοντες/ουσες μαθήματα στο Τμήμα κατ' ανάθεση, ως επισκέπτες/τριες Καθηγητές/τριες, ειδικοί επιστήμονες ή συμβασιούχοι ΙΔΟΧ του ΠΔ 407/1980. Ο τελικός βαθμός επιτυχίας της πτυχιακής εργασίας αποτελείται από το άθροισμα του αρχικού βαθμού επιτυχίας και του βαθμού της προφορικής εξέτασης. Για το άθροισμα αυτό, ο αρχικός βαθμός επιτυχίας πολλαπλασιάζεται επί το συντελεστή 0,6 και ο προφορικός βαθμός επί το συντελεστή 0,4.

Η δυνατότητα δήλωσης πτυχιακής εργασίας προαπαιτεί την επιτυχή ολοκλήρωση δύο (2) τουλάχιστον εργασιών διδασκόμενων μαθημάτων, συμπεριλαμβανομένων των σεμιναρίων. Για τις εργασίες των φοιτητών/τριών τηρείται αρχείο από τη Γραμματεία του Τμήματος.

1.2.9 Οι εργασίες διδασκόμενων μαθημάτων

Η Εργασία Διδασκόμενου Μαθήματος (ΕΔΜ) αποτελεί μέρος της διδασκαλίας του μαθήματος στο πλαίσιο του οποίου εκπονούνται και είναι προαιρετικές. Ο/η φοιτητής/τρια, στο πλαίσιο ενός διδασκόμενου μαθήματος, μπορεί να υποβάλλει μόνο μία (1) ΕΔΜ. Οι ΕΔΜ βαθμολογούνται από τον/την διδάσκοντα/ουσα. Σε καμία περίπτωση οι εργασίες μαθήματος δε μπορούν να έχουν απαλλακτικό χαρακτήρα.

Σκοπός των ΕΔΜ είναι να δώσουν στον/στη φοιτητή/τρια τη δυνατότητα να ασκηθεί στη μελέτη ενός θέματος που τον ενδιαφέρει και στον τρόπο συγγραφής και παρουσίασης ενός επιστημονικού κειμένου. Οι ΕΔΜ είναι κατά βάση ατομικές. Ομαδική ή συλλογική συγγραφή ΕΔΜ επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που ο αριθμός των φοιτητών/τριών δεν ξεπερνά τους δύο (2) και η συμβολή του καθενός στην εκπόνηση της εργασίας είναι σαφώς προσδιορισμένη. Η ομαδική ή συλλογική ΕΔΜ κρίνεται επιτυχής ή ανεπιτυχής ως σύνολο και όχι μεμονωμένα για τον καθένα από τους/τις δύο φοιτητές/τριες. Όταν η ομαδική ή συλλογική ΕΔΜ κρίνεται επιτυχής, ο βαθμός αποδίδεται ξεχωριστά για κάθε φοιτητή/τρια.

Η ΕΔΜ κρίνεται ανεπιτυχής όταν ο βαθμός είναι κάτω από πέντε (5) μονάδες εξαμηνιαίου βαθμού. Ο βαθμός της επιτυχούς ΕΔΜ προστίθεται στον βαθμό της επιτυχούς εξαμηνιαίας εξέτασης του/της φοιτητή/τριας, μετατρέπόμενος σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα: βαθμός εργασίας πέντε έως έξι (5-6) ισούται με ένα (1), βαθμός επτά έως οκτώ (7-8) με δύο (2) και βαθμός εννέα έως δέκα (9-10) με τρεις (3) μονάδες εξαμηνιαίου βαθμού. Ο βαθμός της ΕΔΜ σημειώνεται ιδιαιτέρως στο γραπτό των εξετάσεων. Σε περίπτωση προφορικής εξέτασης, ο βαθμός της εξέτασης σημειώνεται και στην εργασία.

Σε περίπτωση αποτυχίας κατά την πρώτη εξέταση του/της φοιτητή/τριας, ο βαθμός της ΕΔΜ μπορεί να προστεθεί στον βαθμό της επιτυχούς επαναληπτικής εξέτασής του. Ο βαθμός της ΕΔΜ δε μεταφέρεται σε περίπτωση που ο/η φοιτητής/τρια επαναλάβει το μάθημα σε άλλο εξάμηνο.

Η ΕΔΜ της οποίας ο βαθμός προστέθηκε στομ βαθμό εξαμηνιαίας εξέτασης του/της φοιτητή/τριας κατατίθεται από τον/την διδάσκοντα/ουσα στη Γραμματεία του Τμήματος (σε μορφή κατάστασης ανά μάθημα) μαζί με τη βαθμολογία των εξετάσεων.

1.2.10 Διδασκόμενα μαθήματα και μαθήματα αυτενέργειας του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος είναι υποχρεωτικό για το πρώτο έτος σπουδών, στο οποίο διδάσκονται 10 Υποχρεωτικά Μαθήματα (ΥΠ). Για τη συνέχεια, το Τμήμα υποδεικνύει

στους/στις φοιτητές/τριες να ακολουθήσουν τα υποχρεωτικά μαθήματα (7) του δευτέρου έτους, ενώ συνιστάται η επιλογή των Σεμιναρίων (ΣΕΜ) να γίνεται από το τρίτο έτος και μετά.

I.2.11 Η ξένη γλώσσα – Τα ξενόγλωσσα μαθήματα

Κατά τα πρώτα έξι εξάμηνα της φοίτησής τους, οι φοιτητές/τριες υποχρεούνται να παρακολουθήσουν μία από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά), εφόσον δεν προσκομίζουν τίτλο σπουδών ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία γνώσης μιας από τις γλώσσες αυτές που οδηγεί στη χορήγηση ισοτιμίας ή επάρκειας από το Τμήμα Ξένων Γλωσσών του Πανεπιστημίου. Η ξένη γλώσσα είναι μάθημα υποχρεωτικό, η επιτυχής εξέταση του οποίου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη του πτυχίου. Η ξένη γλώσσα δεν περιλαμβάνεται στις 150 ΔΜ των μαθημάτων και ο βαθμός δεν υπολογίζεται στο βαθμό του πτυχίου. Η επιλογή της ξένης γλώσσας γίνεται με τη δήλωση επιλογής που καταθέτει ο/η φοιτητής/τρια στο πρώτο εξάμηνο της φοίτησής του/της στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών.

Ξενόγλωσσα μαθήματα προσφέρονται στους/στις εισερχόμενους/ες φοιτητές/τριες με το Πρόγραμμα ERASMUS στην Αγγλική και Γαλλική γλώσσα.

I.2.12 Μαθήματα και σπουδές εκτός Τμήματος

Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος μπορούν να παρακολουθήσουν σε άλλα Τμήματα ή Σχολές του Παντείου ή άλλων Πανεπιστημίων του εσωτερικού ή του εξωτερικού μεμονωμένα μαθήματα ή κύκλους μαθημάτων ή προγράμματα σπουδών (Μαθήματα εκτός Τμήματος, MET) υπό τους ακόλουθους όρους και προϋποθέσεις:

- να έχουν συγκεντρώσει τουλάχιστον εξήντα (60) ΔΜ από τα διδασκόμενα μαθήματα ή 120 ECTS,
- τα μαθήματα ή τα προγράμματα σπουδών που επιθυμούν να παρακολουθήσουν εκτός του Παντείου Πανεπιστημίου να έχουν προηγουμένως αναγνωρισθεί ως MET από τη Σ του Τμήματος, ύστερα από σχετική πρόταση της Επιτροπής Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Όλα τα μαθήματα που προσφέρονται από τα Τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου αναγνωρίζονται ως MET του Τμήματος,
- σε περίπτωση παρακολούθησης ξενόγλωσσων μαθημάτων ή κύκλου ή προγράμματος σπουδών να έχουν ικανοποιητική γνώση της γλώσσας στην οποία γίνεται η διδασκαλία.

Η ικανοποιητική γνώση της ξένης γλώσσας στην οποία διεξάγεται η διδασκαλία κρίνεται από τους προσκομιζόμενους τίτλους σπουδών, εφόσον το Τμήμα Ξένων Γλωσσών απήλλαξε τον/την φοιτητή/τρια από την υποχρεωτική παρακολούθηση μαθημάτων και τη χορήγηση της σχετικής επάρκειας ή από την επιτυχή συμπλήρωση του κύκλου μαθημάτων του Τμήματος Ξένων Γλωσσών που οδηγεί στην απόκτηση επάρκειας. Στους/στις φοιτητές/τριες που επιθυμούν να επιλέξουν την παρακολούθηση κύκλων ή προγραμμάτων σπουδών σε ξένη γλώσσα, το Τμήμα προσπαθεί να εξασφαλίσει πρόσθετη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, αν αυτό είναι απαραίτητο.

Επανάληψη των ίδιων μαθημάτων MET ή του ίδιου κύκλου ή προγράμματος σπουδών στο ίδιο ή σε άλλο Τμήμα, Σχολή ή ΑΕΙ δεν επιτρέπεται.

Εφόσον συντρέχουν οι όροι και προϋποθέσεις της επόμενης παραγράφου 1.2.13:

- ο χρόνος σπουδών που διανύθηκε σε άλλο Τμήμα, Σχολή ή ΑΕΙ λογίζεται ως χρόνος φοίτησης στο Τμήμα,
- τα μαθήματα στα οποία ο/η φοιτητής/τρια εξετάστηκε με επιτυχία σε άλλο Τμήμα, Σχολή ή ΑΕΙ αναγνωρίζονται πλήρως και θεωρείται ότι εξετάστηκαν με επιτυχία στο Τμήμα,
- οι ΔΜ και η βαθμολογία, του/της φοιτητή/τριας στα μαθήματα που εξετάστηκε με επιτυχία σε άλλο Τμήμα, Σχολή ή ΑΕΙ μεταφέρονται στην ατομική μερίδα και υπολογίζονται για τη λήψη και τον βαθμό πτυχίου.

Τα MET συνυπολογίζονται στο συνολικό αριθμό των μαθημάτων και ΔΜ που δικαιούται ο/η φοιτητής/τρια να επιλέξει στο εξάμηνο. Συνίσταται στους/στις φοιτητές/τριες να επιλέγουν MET που αντιστοιχούν σε 6 ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS για να διασφαλίζεται ότι θα ανταποκρίνονται στο κριτήριο των 30 ακαδημαϊκών μονάδων του συστήματος ECTS το εξάμηνο. Τυχόν εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν επιτρέπεται μόνον ύστερα από άδεια του Τμήματος και εφόσον πρόκειται για ενιαίο κύκλο μαθημάτων ή ενιαίο πρόγραμμα σπουδών.

Σε περίπτωση που ο/η φοιτητής/τρια παρακολουθεί μαθήματα στο Τμήμα και παράλληλα σε άλλο ή άλλα Τμήματα, Σχολές ή ΑΕΙ, ο χρόνος φοίτησης υπολογίζεται μία φορά. Στην περίπτωση αυτή, ως χρόνος φοίτησης λογίζεται το εξάμηνο στο οποίο ανήκουν τα μαθήματα που ο/η φοιτητής/τρια παρακολουθεί στο Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής.

Σε περίπτωση που η βαθμολογία δεν συμπίπτει με τη βαθμολογία του Τμήματος, η σχετική αντιστοιχία καθορίζεται με απόφαση της Σ του Τμήματος. Η βαθμολογία μεταφέρεται στην ατομική μερίδα του/της φοιτητή/τριας προσαρμοσμένη με βάση την αντιστοιχία αυτή, ώστε να είναι δυνατός ο υπολογισμός τους για τη λήψη και για τον βαθμό του πτυχίου.

Το σύνολο των ΜΕΤ δεν μπορεί να υπερβαίνει τα οχτώ (8) μαθήματα. Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει σε περίπτωση που μέρος ή το σύνολο των ΜΕΤ αποτελεί ενότητα μαθημάτων που εντάσσονται σε διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα συνεργασίας, στο οποίο συμμετέχει το Τμήμα, και τα οποία θεωρούνται ότι, ως ενότητα, αποτελούν μέρος του ενδεικτικού προγράμματος σπουδών του Τμήματος.

Ο ανώτατος αριθμός των ΜΕΤ που μπορεί να επιλέξει ο/η φοιτητής/τρια (8 μαθήματα) υπολογίζεται όχι με βάση τα μαθήματα στα οποία εξετάζεται επιτυχώς, αλλά με βάση τα μαθήματα που δηλώνει. Έτσι, φοιτητής/τρια που έχει συμπληρώσει 8 μαθήματα ΜΕΤ στις δηλώσεις μαθημάτων, δε δικαιούται να επιλέξει άλλο εκτός Τμήματος μάθημα ακόμη και αν δεν έχει εξεταστεί επιτυχώς σε κανένα ΜΕΤ. ΠΡΟΣΟΧΗ: Συνιστάται σε φοιτητές/τριες που ενδιαφέρονται σε κάποιο έτος των σπουδών τους να μετακινηθούν με πρόγραμμα κινητικότητας φοιτητών/τριών (ERASMUS, κ.λπ.) να έχουν μεριμνήσει ώστε να μην έχουν ήδη συμπληρώσει τον ανώτατο αριθμό μαθημάτων δηλωμένων ΜΕΤ, καθώς είναι συνήθως δύσκολη η αντιστοίχιση των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν στο Πανεπιστήμιο του εξωτερικού με μαθήματα που διδάσκονται στο Πάντειο. Τα μαθήματα του Πανεπιστημίου του εξωτερικού, τα οποία επιλέγει και στα οποία επιτυγχάνει ο/η φοιτητής/τρια, αναγνωρίζονται από το Τμήμα ως ΜΕΤ (όταν δεν υπάρχει η δυνατότητα αντιστοίχισης με διδασκόμενα μαθήματα του Παντείου).

1.2.13 Τα διατμηματικά και διαπανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών

Όταν δεν ορίζεται διαφορετικά, οι φοιτητές/τριες του Τμήματος μπορούν, εφόσον έχουν συγκεντρώσει τουλάχιστον εξήντα (60) ΔΜ ή 120 ECTS, να συμμετάσχουν σε κοινά προγράμματα σπουδών που οργανώνονται σε συνεργασία με άλλα Τμήματα του Παντείου Πανεπιστημίου (Διατμηματικά Προγράμματα Σπουδών) και/ή Τμήματα ή Σχολές άλλων Πανεπιστημίων του εσωτερικού και/ή του εξωτερικού (Διαπανεπιστημιακά Προγράμματα Σπουδών). Τα Διατμηματικά και/ή Διαπανεπιστημιακά Προγράμματα Συνεργασίας (ΔΠΣ)

προσδίδουν στο Τμήμα έναν ιδιαίτερα δυναμικό χαρακτήρα, διότι επιτρέπουν στους/στις φοιτητές/τριές του να καταρτίσουν το ατομικό τους πρόγραμμα σπουδών σε διευρυμένα πλαίσια επιλογών που ανταποκρίνονται σε μεγάλη ποικιλία ενδιαφερόντων. Έτσι, ο/η φοιτητής/τρια δεν αρκείται σε ένα περιορισμένο και στατικό πρόγραμμα σπουδών. Οι όροι συμμετοχής και οι τυχόν ιδιαίτεροι τίτλοι σπουδών καθορίζονται από τα επιμέρους Διατμηματικά και Διαπανεπιστημιακά Προγράμματα Σπουδών.

1.2.14.1 Κινητικότητα φοιτητών/τριών (Erasmus+)

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην προώθηση της ισότιμης και αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην ενθάρρυνση των φοιτητών/τριών για άμεση επαφή και ανάπτυξη κοινών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων καθώς και στην ενεργοποίηση του συνολικού επιστημονικού δυναμικού των Κρατών Μελών, με απώτερο σκοπό την περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη και την επίτευξη της κοινωνικής και πολιτικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Πρόγραμμα παρέχει οικονομική ενίσχυση στους μετακινούμενους/ες φοιτητές/τριες, με σκοπό την κάλυψη μέρους των πρόσθετων δαπανών που συνεπάγονται οι σπουδές σε ένα άλλο Κράτος Μέλος, όπως είναι:

- τα έξοδα ταξιδιού μεταξύ χώρας προέλευσης και χώρας υποδοχής,
- τα έξοδα γλωσσικής προετοιμασίας στη χώρα υποδοχής, που βαρύνουν το/την μετακινούμενο/η φοιτητή/τρια,
- οι επιπλέον δαπάνες λόγω διαφοράς κόστους ζωής,
- οι πρόσθετες δαπάνες λόγω διαφορετικών συνθηκών σπουδών (μη δωρεάν παροχή σίτισης, κατοικίας κ.λπ.).

Η επιλογή ενός/μίας φοιτητή/τριας για συμμετοχή στο πρόγραμμα ERASMUS+ στον τελικό κατάλογο που δημοσιεύεται συνεπάγεται αυτόματα και την παροχή οικονομικής ενίσχυσης.

Η επιλογή των μετακινούμενων φοιτητών/τριών γίνεται από το ίδρυμα προέλευσής τους (το ίδρυμα στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι σε πρόγραμμα σπουδών που οδηγεί στη λήψη τίτλου

και στο οποίο θα επιστρέψουν για να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους και να λάβουν τον τίτλο σπουδών τους).

Οι όροι συμμετοχής στο πρόγραμμα σύμφωνα με τους Κοινοτικούς κανονισμούς είναι:

- Οι μετακινούμενοι/ες φοιτητές/τριες να είναι πολίτες κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή να τους έχει αναγνωρισθεί από ένα κράτος μέλος το καθεστώς του απάτριδα, του πρόσφυγα ή του μόνιμου κατοίκου,
- Οι μετακινούμενοι/ες να είναι εγγεγραμμένοι/ες ως κανονικοί φοιτητές σε πρόγραμμα σπουδών που οδηγεί στη λήψη τίτλου σπουδών,
- Η οικονομική ενίσχυση δεν προσφέρεται σε πρωτοετείς φοιτητές/τριες,
- Η οικονομική ενίσχυση δεν προσφέρεται σε φοιτητές/τριες που έχουν λάβει προηγούμενη ενίσχυση ή σε φοιτητές/τριες που ενισχύονται από άλλο κοινοτικό πρόγραμμα,
- Η οικονομική ενίσχυση δεν αναστέλλει την παροχή εθνικής υποτροφίας, δανείου ή ενίσχυσης,
- Η παρακολούθηση προγράμματος σπουδών στο ίδρυμα υποδοχής πρέπει να καλύπτει ουσιαστική χρονική διάρκεια, που να μην είναι μικρότερη από τρεις (3) μήνες και να μην υπερβαίνει ένα (1) πλήρες ακαδημαϊκό έτος,
- Ο χρόνος και το περιεχόμενο των επιτυχών σπουδών στο ίδρυμα υποδοχής αναγνωρίζονται πλήρως με τυπική δέσμευση του ιδρύματος προέλευσης ως αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος σπουδών του/της φοιτητή/τριας,
- Οι συμμετέχοντες/ουσες φοιτητές/τριες απαλλάσσονται από την πληρωμή διδάκτρων, εξέταστων και τελών χρήσης βιβλιοθήκης στο ίδρυμα υποδοχής.

Δε δικαιούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα:

- φοιτητές/τριες που δεν έχουν περάσει όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του Α' και Β' εξαμήνου,
- φοιτητές/τριες που συμπλήρωσαν τις διδακτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου και οφείλουν μόνο το σύνολο ή μέρος των ΔΜ της υποχρεωτικής ξένης γλώσσας,
- φοιτητές/τριες που έχουν συμπληρώσει χρόνο σπουδών μεγαλύτερο από το μισό πέραν του υποχρεωτικού χρόνου φοίτησης, οκτώ συν τέσσερα (8+4) εξάμηνα, και έχουν συγκεντρώσει λιγότερο από το μισό του συνόλου των ΔΜ που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, χωρίς να υπολογίζονται σε αυτές οι ΔΜ της υποχρεωτικής ξένης γλώσσας.

Η Σ ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις συμμετοχής των προπτυχιακών φοιτητών/τριών του Τμήματος στο πρόγραμμα.

Τα μαθήματα που παρακολουθούν και περνούν με επιτυχία οι φοιτητές/τριες του Παντείου Πανεπιστημίου σε ΑΕΙ του εξωτερικού, στο πλαίσιο του προγράμματος, αναγνωρίζονται ως Μαθήματα εκτός Τμήματος (MET). ΠΡΟΣΟΧΗ: Φοιτητές/τριες που ενδιαφέρονται να μετακινηθούν με το πρόγραμμα κινητικότητας φοιτητών/τριών θα πρέπει να έχουν μεριμνήσει ώστε να μην έχουν ήδη συμπληρώσει τον ανώτατο αριθμό MET (8 μαθήματα) στα μαθήματα που έχουν δηλώσει (ακόμα και αν δεν έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε αυτά).

Όσον αφορά τις δηλώσεις των επιλεγόμενων μαθημάτων, οι φοιτητές/τριες στα Πανεπιστήμια του εξωτερικού οφείλουν να επιλέγουν μαθήματα που συγκεντρώνουν τουλάχιστον τριάντα (30) ECTS (ευρωπαϊκές μονάδες)/εξάμηνο σπουδών. Η επιλογή των μαθημάτων γίνεται σε συνεργασία με τον/την υπεύθυνο του Τμήματος που τους επιλέγει για μετακίνηση στο εξωτερικό. Ο γενικός κανόνας που ισχύει είναι ότι θα πρέπει τα επιλεγόμενα μαθήματα να εμπίπτουν σε θεματικές των Τμημάτων του Παντείου Πανεπιστημίου (κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες). Το Τμήμα δέχεται υποψήφιους/ες φοιτητές/τριες απ' όλα τα Τμήματα του Παντείου, δίνει όμως προτεραιότητα στους/στις φοιτητές/τριες του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής.

Αναλυτικές πληροφορίες για το Πρόγραμμα παρέχονται από το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης του Παντείου Πανεπιστημίου.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΘΑ ΒΡΕΙΤΕ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ (<http://socialpolicy.panteion.gr/studies/erasmus>)

1.2.14.2 Πρακτική άσκηση φοιτητών/τριών στο εξωτερικό

Παρέχεται η δυνατότητα συμμετοχής στο πρόγραμμα ERASMUS, συμμετέχοντας σ' έναν φορέα του εξωτερικού της επιλογής του/της φοιτητή/τριας και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει το πρόγραμμα.

Δικαιούνται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα:

- Φοιτητές/τριες από το 3ο έτος σπουδών,

- Φοιτητές/τριες που έχουν περάσει το 70% των υποχρεωτικών μαθημάτων του 1ου και 2ου έτους, δηλαδή 17 υποχρεωτικά μαθήματα,
- Φοιτητές/τριες που έχουν συμπληρώσει χρόνο σπουδών μεγαλύτερο από το μισό πέραν του υποχρεωτικού χρόνου φοίτησης (οκτώ συν τέσσερα (8+4) εξάμηνα) και έχουν συγκεντρώσει περισσότερο από το μισό του συνόλου των ΔΜ που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, χωρίς να υπολογίζονται σε αυτές οι ΔΜ της υποχρεωτικής ξένης γλώσσας.

Για περισσότερες πληροφορίες οι φοιτητές/τριες να απευθύνονται στο Τμήμα Διεθνών Σχέσεων και Ευρωπαϊκής Ένωσης του Παντείου Πανεπιστημίου.

Ι.2.15 Πρακτική άσκηση φοιτητών/τριών στο εσωτερικό

Το πρόγραμμα της Πρακτικής Άσκησης για το σύνολο των φοιτητών/τριών είναι τρίμηνης διάρκειας και πραγματοποιείται στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών εξαμήνων, χειμερινού και εαρινού. Η πρακτική άσκηση αποτελεί μάθημα επιλογής, χωρίς βαθμολογία, με πιστωτικές μονάδες που υπολογίζονται πέραν αυτών που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου.

Οι προϋποθέσεις για να δηλώσουν οι φοιτητές/τριες την πρακτική τους άσκηση ανακοινώνονται με την έναρξη του νέου ακαδημαϊκού έτους από την υπεύθυνη καθηγήτρια του προγράμματος.

Πρακτική άσκηση χειμερινού εξαμήνου Κ.Μ. 510600

Πρακτική άσκηση εαρινού εξαμήνου Κ.Μ. 510601

Προσοχή: Η πρακτική άσκηση δεν δηλώνεται στην εφαρμογή δήλωσης μαθημάτων του εξαμήνου αλλά στη Γραμματεία της Πρακτικής Άσκησης. Επίσης θα πρέπει να προσέχουν οι φοιτητές/τριες που έχουν κάνει την Πρακτική τους Άσκηση, ότι αυτή εμφανίζεται στο σύνολο των επιτυχημένων μαθημάτων επιλογής της αναλυτικής βαθμολογίας τους αλλά δεν υπολογίζεται στο σύνολο των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου.

Ι.2.16 Διδασκαλία και έρευνα

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να επιλέγουν μαθήματα αυτενέργειας αλλά και εργασίες διδασκόμενων μαθημάτων. Οι εκπαιδευτικές αυτές δράσεις προϋποθέτουν επίβλεψη των εργασιών των φοιτητών/τριών από τους/τις διδάσκοντες/ουσες, οι οποίοι/ες διεκπεραιώνουν έναν συμβουλευτικό-καθοδηγητικό ρόλο, ενώ οι φοιτητές/τριες μιλούν στην ερευνητική διαδικασία. Επιτυγχάνεται έτσι η ενότητα διδασκαλίας και έρευνας, που αποτελούν τις δύο αλληλένδετες βασικές λειτουργίες του Πανεπιστημίου. Οι βοηθητικές υποδομές προς αυτή την κατεύθυνση είναι πέραν της βιβλιοθήκης του Παντείου Πανεπιστημίου, η βιβλιοθήκη του Εργαστηρίου Σπουδών Φύλου και το αναγνωστήριο του Εργαστηρίου Κοινωνικής Πολιτικής. Το τελευταίο διαθέτει επίσης γραφεία μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών/τριών, ενώ διοργανώνει θερινά σχολεία και συνέδρια. Τέλος, η ενεργός συμμετοχή των φοιτητών/τριών συμπληρώνεται από την ενθάρρυνση και στήριξη της συμμετοχής τους στον θεσμό της Πρακτικής Άσκησης.

I.3 Η ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ

I.3.1 Η εγγραφή φοιτητών/τριών στο Τμήμα

Η φοίτηση στο Τμήμα αρχίζει με την αρχική εγγραφή του/της φοιτητή/τριας. Η εγγραφή των πρωτοεισαγομένων φοιτητών/τριών γίνεται στην αρχή του Χειμερινού Εξαμήνου (ΧΕ) σε ημερομηνίες που ανακοινώνει το Υπουργείο Παιδείας για όλα τα Α.Ε.Ι. από τον ημερήσιο τύπο. Η εγγραφή συνοδεύεται από την κατάθεση των δικαιολογητικών που ορίζουν ο νόμος και το Πανεπιστήμιο.

Οι εγγραφές φοιτητών/τριών που ανήκουν σε ειδικές κατηγορίες (π.χ. πτυχιούχοι άλλων Α.Ε.Ι., κατατάξεις με απόφαση του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. κ.λπ.), γίνονται όπως ο νόμος ορίζει. Η εγγραφή τους θεωρείται ότι έχει γίνει από την αρχή του ακαδημαϊκού έτους και έχουν το δικαίωμα να προσέλθουν στις εξετάσεις του ΧΕ, με την προϋπόθεση ότι η εγγραφή τους έχει ολοκληρωθεί μέχρι την έναρξη των εξετάσεων του ΧΕ. Προϋπόθεση επίσης αποτελεί η δήλωση των μαθημάτων. Σε άλλη περίπτωση εξετάζονται στα μαθήματα του ΧΕ τον Σεπτέμβριο του ημερολογιακού έτους που εγγράφονται. Το αντίστοιχο ισχύει και εάν η προθεσμία εγγραφής

των φοιτητών/τριών των ειδικών κατηγοριών τελειώνει στη διάρκεια του Εαρινού Εξαμήνου (ΕΕ). Οι εγγραφές των φοιτητών/τριών που υπάγονται στις ειδικές κατηγορίες γίνονται με τις προϋποθέσεις (κατατακτήριες εξετάσεις, απόφαση του Τμήματος κ.λπ.) και με την κατάθεση των δικαιολογητικών που προβλέπουν ο νόμος πλαίσιο και το Πανεπιστήμιο.

1.3.2 Η πρώτη δήλωση επιλογής μαθημάτων και η δήλωση επαναλαμβανόμενων μαθημάτων

Στο πρώτο δεκαπενθήμερο από την έναρξη του ΧΕ και του ΕΕ, οι φοιτητές/τριες υποβάλλουν ηλεκτρονικά (με τον κωδικό που παραλαμβάνουν από τη Γραμματεία) Δήλωση Επιλογής (ΔΕ) μαθημάτων που περιλαμβάνει όλα τα μαθήματα ΥΠ και ΕΠ που επιλέγουν να παρακολουθήσουν για πρώτη φορά στο εξάμηνο αυτό. Εκπρόθεσμη υποβολή ΔΕ δε γίνεται δεκτή παρά μόνο με άδεια του Τμήματος. Η κατάθεση της ΔΕ παρέχει στον/στην φοιτητή/τρια το δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις των εξαμηνιαίων μαθημάτων που επέλεξε και δήλωσε, και ισχύει μόνο για την εξεταστική ΧΕ - ΕΕ και των επαναληπτικών εξετάσεων Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους.

Ο συνολικός κατά εξάμηνο αριθμός των Διδακτικών Μονάδων (ΔΜ) που αντιστοιχούν στα μαθήματα τα οποία δηλώνονται για πρώτη φορά, δεν θα ξεπερνάει τις δεκαοκτώ (18) ΔΜ για τα εξάμηνα Α' και Β' και τις είκοσι μία (21) ΔΜ για τα εξάμηνα (Γ' έως και ΣΤ') ή είκοσι επτά (27) για το εξάμηνο Ζ' και τις τριάντα έξι (36) ΔΜ για το εξάμηνο Η'.

Ο/η φοιτητής/τρια που επαναλαμβάνει διδασκόμενο μάθημα ΥΠ ή ΕΠ, ύστερα από αποτυχία του σε προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος, υποβάλλει Δήλωση Επαναλαμβανόμενων Μαθημάτων (ΔΕΜ). Στο δεύτερο και τρίτο έτος των σπουδών, από την αρχική εγγραφή του/της, ο/η φοιτητής/τρια δικαιούται να δηλώσει μέχρι πέντε (5) επαναλαμβανόμενα μαθήματα κατά εξάμηνο. Στο τέταρτο έτος των σπουδών του, ο/η φοιτητής/τρια μπορεί να δηλώσει μέχρι οχτώ (8) επαναλαμβανόμενα μαθήματα. Μετά την ολοκλήρωση του Η' εξαμήνου σπουδών, ο/η φοιτητής/τρια μπορεί ελεύθερα να δηλώσει επαναλαμβανόμενα μαθήματα, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά δεν θα ξεπερνούν το 50% του συνολικού αριθμού των μαθημάτων που προσφέρονται στο αντίστοιχο εξάμηνο.

1.3.3 Φοιτητές/τριες ειδικών κατηγοριών

Φοιτητές/τριες ειδικών κατηγοριών θεωρούνται όσοι/ες εγγράφονται στο Τμήμα με διαδικασίες άλλες από τις ετήσιες πανελλαδικές εξετάσεις, αφού έχουν προηγουμένως πραγματοποιήσει σπουδές σε ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του εσωτερικού ή του εξωτερικού (π.χ. πτυχιούχοι εγγραφόμενοι ύστερα από κατατακτήριες εξετάσεις, μετεγγραφόμενοι από Α.Ε.Ι. του εσωτερικού ή του εξωτερικού, κατατασσόμενοι με απόφαση του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.).

1.3.4 Τα διδακτικά συγγράμματα

Στους/στις φοιτητές/τριες χορηγούνται διδακτικά συγγράμματα και βοηθήματα, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και τις προβλέψεις του νόμου πλαισίου.

Στα διδακτικά βοηθήματα περιλαμβάνονται οι πανεπιστημιακές σημειώσεις και οι φάκελοι.

1.3.5 Φιλοξενούμενοι/ες φοιτητές/τριες

Σύμφωνα με τον ν.2083/92 (άρθρο 25) και την απόφαση της Συγκλήτου (28.5.93), Έλληνες και αλλοδαποί φοιτητές που εγγράφονται από άλλο Τμήμα ή Σχολή του Παντείου ή άλλο Πανεπιστημίου του εσωτερικού ή του εξωτερικού για να παρακολουθήσουν μαθήματα ή κύκλους ή προγράμματα σπουδών του Τμήματος, εγγράφονται στο Τμήμα ως φιλοξενούμενοι/ες φοιτητές/τριες και έχουν για το διάστημα της φοίτησής τους στο Τμήμα όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κανονικού/ης φοιτητή/τριας, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων λήψης συγγραμμάτων και συμμετοχής στις επαναληπτικές εξετάσεις. Φιλοξενούμενος/η φοιτητής/τρια που απέτυχε οριστικά σε μαθήματα που παρακολούθησε ή που δεν προσήλθε στις εξαμηνιαίες ή στις επαναληπτικές εξετάσεις δε δικαιούται να επαναλάβει σε νέο ακαδημαϊκό έτος το μάθημα αυτό. Ο συνολικός αριθμός φιλοξενουμένων φοιτητών/τριών κατά μάθημα ορίζεται από τη Σ του Τμήματος.

Για την εγγραφή φιλοξενούμενου/ης φοιτητή/τριας απαιτείται έγγραφο του ΑΕΙ προέλευσης όπου αναφέρονται: (α) το ΔΠΣ στο οποίο μετέχει ο/η φοιτητής/τρια, (β) η έγκριση του Πανεπιστημίου για το πρόγραμμα σπουδών που θα ακολουθήσει ο/η φιλοξενούμενος/η

φοιτητής/τρια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, (γ) η διαβεβαίωση ότι ο χρόνος και το πρόγραμμα σπουδών του/της φοιτητή/τριας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο θα αναγνωρισθεί πλήρως και θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος σπουδών του στο ΑΕΙ προέλευσης και (δ) η βεβαίωση ότι ο/η φιλοξενούμενος/η φοιτητής/τρια δεν έχει ήδη παρακολουθήσει και εξετασθεί χωρίς επιτυχία στο ΑΕΙ προέλευσης ή σε άλλο ΑΕΙ τα μαθήματα του προγράμματος σπουδών που θα παρακολουθήσει στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Στην περίπτωση της εγγραφής του/της ελευθέρως διακινούμενου/νης φοιτητή/τριας, απαιτείται η άδεια της Σ του Τμήματος.

Η κατάθεση των δικαιολογητικών εγγραφής του/της φιλοξενούμενου/ης φοιτητή/τριας γίνεται στο Γραφείο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Η εγγραφή του/της φιλοξενούμενου/ης φοιτητή/τριας στο Τμήμα γίνεται με βάση παραπεμπτικό σημείωμα που εκδίδει το γραφείο αυτό και μετά από απόφαση του Τμήματος.

Ο/Η φιλοξενούμενος/η φοιτητής/τρια δε δικαιούται να επαναλάβει μάθημα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα που παρακολούθησε χωρίς επιτυχία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Με τη λήξη του προγράμματος σπουδών η Γραμματεία του Τμήματος εγγραφής του/της φιλοξενούμενου/ης φοιτητή/τριας του/τής χορηγεί βεβαίωση όπου εμφανίζονται: (α) ο χρόνος σπουδών του/της στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, (β) το πρόγραμμα σπουδών που παρακολούθησε και η κατά μάθημα ή εκπαιδευτική δραστηριότητα επίδοσή του και οι ΔΜ που αντιστοιχούν. Αντίγραφο της βεβαίωσης αυτής κατατίθεται στο γραφείο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων.

1.3.6 Ακροατές/τριες φοιτητές/τριες

Τα μαθήματα του Τμήματος μπορούν να παρακολουθήσουν ως ακροατές/τριες άτομα που έχουν γίνει δεκτά με την ιδιότητα αυτή, ύστερα από σχετική αίτησή τους, με άδεια της Σ του Τμήματος. Στους/στις ακροατές/τριες μπορεί να χορηγηθεί βεβαίωση παρακολούθησης μαθήματος εφόσον το ζητήσουν και εφόσον η παρακολούθηση πιστοποιείται από τις ανάλογες παρουσίες του/της ακροατή/τριας που βεβαιώνονται σε κάθε παράδοση ενυπόγραφα από τον διδάξαντα το μάθημα. Οι ακροατές/ριες δεν εξετάζονται και δε

βαθμολογούνται. Το πιστοποιητικό παρακολούθησης δεν αποτελεί τίτλο ακαδημαϊκού περιεχομένου ούτε μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ακαδημαϊκούς σκοπούς.

Ι.3.7 Τελειόφοιτοι/ες φοιτητές/τριες

Τελειόφοιτοι/ες είναι: (α) οι φοιτητές/τριες του Ζ' και του Η' εξαμήνου κανονικής φοίτησης και (β) οι φοιτητές/τριες που συμπλήρωσαν 8 εξάμηνα φοίτησης από την αρχική εγγραφή τους χωρίς να έχουν συμπληρώσει τις ΔΜ ή κάποια άλλη από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου. Μέχρι την αποφοίτησή τους οι τελειόφοιτοι παραμένουν εγγεγραμμένοι στο 9ο εξάμηνο φοίτησης.

Κατά τα ακαδημαϊκά έτη που ακολουθούν το ακαδημαϊκό έτος στο οποίο συμπληρώθηκε η υποχρεωτική τους φοίτηση, οι τελειόφοιτοι/ες δικαιούνται να δηλώσουν σε κάθε ΧΕ ή ΕΕ όσα επαναλαμβανόμενα μαθήματα επιθυμούν, υπό τον όρο ότι το σύνολο των μαθημάτων που δηλώνονται κάθε φορά δεν θα υπερβαίνει το 50% του συνόλου των μαθημάτων που διδάσκονται στο ίδιο εξάμηνο.

Ι.4 ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ

Ι.4.1 Οι προϋποθέσεις λήψης πτυχίου και συμπληρώματος διπλώματος

Για τη λήψη πτυχίου και του αντίστοιχου συμπληρώματος διπλώματος του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής απαιτείται:

Ο/Η φοιτητής/τρια να έχει συμπληρώσει οκτώ εξάμηνα φοίτησης από την αρχική του/της εγγραφή. Δεν θεωρείται εξάμηνο φοίτησης το εξάμηνο στο οποίο ο/η φοιτητή/τρια δεν υπέβαλε δήλωση εγγραφής ή επιλογής μαθημάτων ή δήλωση επαναλαμβανόμενων μαθημάτων.

Οι πρωτοετείς φοιτητές/τριες από το ακαδημαϊκό έτος 1990-1991 έως και το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017 αποφοιτούν αφού συγκεντρώσουν εκατόν πενήντα **(150)** ΔΜ, από τις οποίες οι εβδομήντα οκτώ **(78)** θα είναι από 26 **ΥΠ** μαθήματα και οι εβδομήντα δύο **(72)** από 24 **ΕΠ** μαθήματα (ή 21 **ΕΠ** και πτυχιακή εργασία).

Οι πρωτοετείς φοιτητές/τριες από το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 και στο εξής αποφοιτούν αφού συγκεντρώσουν 240 ακαδημαϊκές μονάδες του συστήματος ECTS από τις οποίες οι εκατό δύο (102) αντιστοιχούν στα δεκαεπτά (17) υποχρεωτικά μαθήματα (ΥΠ), οι ενενήντα (90) σε δεκαπέντε (15) μαθήματα επιλογής (ΕΠ) και οι σαράντα- οκτώ (48) σε τέσσερα (4) σεμινάρια (ΣΕΜ).

Για τη λήψη πτυχίου απαιτούνται κατ' ελάχιστο 48 μαθήματα και 150 ΔΜ. Οι φοιτητές/τριες του Τμήματος λαμβάνουν, επομένως, πτυχίο είτε με τη συμπλήρωση 48 μαθημάτων συμπεριλαμβανομένης της πτυχιακής εργασίας [σύνολο διδακτικών μονάδων: $(47 \times 3) + 9 = 150$] είτε με τη συμπλήρωση 50 μαθημάτων (σύνολο διδακτικών μονάδων: $50 \times 3 = 150$) άνευ πτυχιακής εργασίας. Κατά συνέπεια, ο βαθμός της πτυχιακής εργασίας δεν θα πολλαπλασιάζεται επί τρία, αφού λογίζεται ως ένα μάθημα.

Για τη λήψη του πτυχίου των πρωτοετών φοιτητών/τριών από το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 και στο εξής απαιτούνται τριάντα (36) μαθήματα.

Η ανώτατη διάρκεια φοίτησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ελάχιστο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, προσαυξανόμενο κατά 100%. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις είναι δυνατή με απόφαση της Συγκλήτου και πλήρως αιτιολογημένη εισήγηση της Σ του Τμήματος η παράταση της ανώτατης διάρκειας φοίτησης του αιτούντος κατά δύο (2) εξάμηνα. Οι φοιτητές/τριες έχουν το δικαίωμα να διακόψουν με έγγραφη αίτησή τους τις σπουδές τους για όσα εξάμηνα επιθυμούν και πάντως όχι περισσότερα από τον ελάχιστο αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου. Τα εξάμηνα αυτά δεν προσμετρώνται στην ανώτατη διάρκεια φοίτησης. Μετά την πάροδο της ανώτατης διάρκειας φοίτησης ο/η φοιτητής/τρια θεωρείται ότι έχει απολέσει αυτοδικαίως τη φοιτητική ιδιότητα.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη πτυχίου είναι ο/η φοιτητής/τρια να έχει εξεταστεί επιτυχώς σε μία από τις κύριες ευρωπαϊκές γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά), εφόσον

δεν του/της έχει χορηγηθεί ισοτιμία ή επάρκεια για μία από τις γλώσσες αυτές από το Τμήμα Ξένων Γλωσσών του Πανεπιστημίου.

Το συμπλήρωμα Διπλώματος θα δίνεται μετά από σχετική αίτηση του/της ενδιαφερόμενου στη Γραμματεία του Τμήματος.

1.4.2 Εξετάσεις, Ενστάσεις, Αναβαθμολόγηση

Οι εξετάσεις των μαθημάτων του ΠΠΣ διεξάγονται από το/την διδάσκοντα/ουσα (ή τους διδάσκοντες σε περίπτωση συνδιδασκαλίας) του μαθήματος με τη συνεπικουρία άλλων μελών ΔΕΠ, λοιπού προσωπικού, Υποψηφίων Διδασκόντων του Τμήματος και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών. Με τον όρο "διδάσκων" ενός μαθήματος, εννοείται κάθε μέλος ΔΕΠ, ΕΕΔΙΠ, διδάσκων βάσει του Π.Δ. 407 ή διδάσκων Π.Μ.Σ βάσει του Ν. 3685/08, άρθρο 3, παρ.3α, που έχει την ανάθεση διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος σύμφωνα με σχετική απόφαση των αρμοδίων οργάνων. Όλοι οι υποψήφιοι διδάκτορες και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος υποχρεούνται να συνεπικουρήσουν, ως επιτηρητές, τη διεξαγωγή των εξετάσεων, κατόπιν κατανομής τους στα μαθήματα από τη Γραμματεία και σύμφωνα με το πρόγραμμα διεξαγωγής των εξετάσεων.

Η αποκλειστική ευθύνη για τη διεξαγωγή των εξετάσεων ανήκει στον/στην διδάσκοντα/ουσα που έχει την ανάθεση του μαθήματος και αυτές διεξάγονται γραπτά ή προφορικά κατά την κρίση του/της, κατόπιν αποδοχής της από την επιτροπή ΠΠΣ και τη Σ του Τμήματος. Όσοι/ες φοιτητές/τριες διαθέτουν σχετική βεβαίωση από τη γραμματεία του Τμήματος (σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και διαδικασίες που ορίζει η Σ) εξετάζονται προφορικά ανεξάρτητα από τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων για τους υπόλοιπους φοιτητές.

Κάθε εξεταζόμενος/η οφείλει να παρουσιαστεί στην καθορισμένη για την εξέταση αίθουσα το αργότερο πέντε (5) λεπτά πριν από την προγραμματισμένη ώρα.

Ο/η διδάσκων/ουσα και οι επιτηρητές/τριες που έχουν οριστεί για κάθε μάθημα οφείλουν να συναντηθούν δέκα (10) τουλάχιστον λεπτά πριν από την έναρξη της εξέτασης στην είσοδο της μεγαλύτερης αίθουσας από αυτές που διατίθεται για τη διεξαγωγή της εξέτασης, προκειμένου να διευθετηθεί η κατανομή των εξεταζόμενων και των επιτηρητών στις αίθουσες καθώς και η διάταξη των εξεταζόμενων φοιτητών σε αυτές.

Η έναρξη της εξέτασης δεν μπορεί να καθυστερήσει πέραν των δεκαπέντε (15) λεπτών από την προγραμματισμένη ώρα.

Πριν τη διανομή ή την εκφώνηση των θεμάτων, οι εξεταζόμενοι/ες οφείλουν να απομακρύνουν κάθε είδους βοηθήματα, εκτός από εκείνα που προβλέπει ρητά το αναλυτικό πρόγραμμα των εξετάσεων ή επιτρέπει ο/η διδάσκων/ουσα.

Κινητά τηλέφωνα ή οποιοδήποτε άλλο μέσο επικοινωνίας δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια των εξετάσεων κατά κανένα τρόπο. Πρέπει να είναι απενεργοποιημένα και να μη βρίσκονται πάνω στο έδρανο. Η ενεργοποίησή τους έχει ως συνέπεια το μηδενισμό του γραπτού και την αποβολή από την αίθουσα εξέτασης.

Μετά την έναρξη της εξέτασης, οι εξεταζόμενοι μπορούν να υποβάλουν διευκρινιστικές ερωτήσεις επί των θεμάτων στον/στην διδάσκοντα/ουσα. Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις των φοιτητών/τριών δίνονται δημόσια και αποκλειστικά από τον/την διδάσκοντα/ουσα ή άλλα κατάλληλα εξουσιοδοτημένα άτομα.

Δεν επιτρέπεται στους εξεταζόμενους να παίρνουν μαζί τους τα θέματα των εξετάσεων πριν από τη λήξη της εξέτασης.

Η έξοδος από την αίθουσα κατά τη διάρκεια της εξέτασης επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από έγκριση του/της διδάσκοντα/ουσας και πάντα με συνοδεία επιτηρητή/τριας.

Η παραβίαση της γνησιότητας των εξετάσεων με συνεργασίες μεταξύ των εξεταζομένων ή η χρήση μεθόδων υποκλοπής των απαντήσεων τιμωρείται με μηδενισμό των γραπτών των «παραβατών». Στην περίπτωση αυτή ο/η επιτηρητής/τρια οφείλει να μονογράψει τα γραπτά των εμπλεκόμενων και να ενημερώσει τον/τη διδάσκοντα/ουσα που αποφασίζει το μηδενισμό ή όχι των γραπτών.

Δεκαπέντε (15) λεπτά πριν από τη λήξη της εξέτασης οι εξεταζόμενοι ειδοποιούνται σχετικά από τους/τις επιτηρητές/τριες.

Μόλις ολοκληρωθεί ο καθορισμένος για την εξέταση χρόνος, οι επιτηρητές/τριες οφείλουν να διακόψουν τους εξεταζόμενους και να παραλάβουν τα γραπτά τους. Μετά το πέρας της εξέτασης, οι επιτηρητές/τριες καταμετρούν, ταξινομούν αλφαβητικά, αριθμούν, μονογράφουν τα γραπτά και τα παραδίδουν στον/στη διδάσκοντα/ουσα.

Δεν επιτρέπεται στις αίθουσες των εξετάσεων η παρουσία ατόμων που δεν εξετάζονται, δεν έχουν ορισθεί ως επιτηρητές ή αντικαταστάτες τους ή δεν έχουν κάποια σχέση με τις εξετάσεις.

Βεβαίωση προσέλευσης στις εξετάσεις δικαιούνται μόνο οι φοιτητές/τριες που έχουν δηλώσει το μάθημα και εξετάζονται σ' αυτό.

Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται από τον/τη διδάσκοντα/ουσα εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών (3) εβδομάδων από την ημερομηνία εξέτασης του μαθήματος.

Εντός επτά (7) ημερολογιακών ημερών από την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων οι φοιτητές/τριες μπορούν να ζητήσουν αναβαθμολόγηση του γραπτού τους ή/και να δουν το γραπτό τους. Σε περίπτωση αλλαγής της βαθμολογίας από τον/τη διδάσκοντα/ουσα, αυτός παραδίδει, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο, την οριστική βαθμολογία στη γραμματεία του ΠΠΣ.

Φοιτητής/τρια που απέτυχε περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του κοσμήτορα εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων.

Σε περίπτωση που στην εξέταση ενός μαθήματος η αποτυχία ανέρχεται σε ποσοστό άνω του 70% των εξετασθέντων που δεν παρέδωσαν λευκή κόλλα (βαθμός μηδέν) για τρεις συνεχόμενες εξεταστικές περιόδους, με εισήγηση του/της Προέδρου του Τμήματος η επιτροπή ΠΠΣ ορίζει τριμελή επιτροπή από σχετικούς με το αντικείμενο διδάσκοντες/ουσες (εκτός εκείνων που επέλεξαν τα θέματα) η οποία εξετάζει τα θέματα σε σχέση με την εξεταστέα ύλη και με το επίπεδο δυσκολίας τους. Στην επιτροπή συμμετέχει με δικαίωμα λόγου και ένας εκπρόσωπος που ορίζεται από τον σύλλογο των φοιτητών/τριών.

1.4.3 Λογοκλοπή

Λογοκλοπή είναι η χρήση του επιστημονικού έργου ενός τρίτου ατόμου χωρίς τη μνημόνευση του. Η λογοκλοπή μπορεί να αφορά στην αντιγραφή ολόκληρων αποσπασμάτων από ένα επιστημονικό έργο χωρίς τη μνημόνευση της πηγής τους ή μπορεί να αφορά στην οικειοποίηση δημοσιευμένων ιδεών χωρίς τη μνημόνευση τους. Η μνημόνευση των πηγών σε μία εργασία

είναι υποχρεωτική και πρέπει να γίνεται στη βάση των αναγνωρισμένων συστημάτων μνημόνευσης βιβλιογραφίας. Η χρησιμοποίηση παραθεμάτων από τρίτο κείμενο πρέπει να γίνεται μέσα σε εισαγωγικά και να συνοδεύεται από ακριβή μνημόνευση της σελίδας και της έκδοσης, από την οποία αντλήθηκε το παράθεμα. Αντίστοιχα, η χρησιμοποίηση ιδεών τρίτων πρέπει να συνοδεύεται από αναλυτική μνημόνευση της πηγής τους. Σε περίπτωση που το μέλος ΔΕΠ ανιχνεύσει λογοκλοπή δύναται να μηδενίσει τη συγκεκριμένη εργασία και να ενημερώσει την/τον Πρόεδρο του Τμήματος, ώστε ο τελευταίος να προβεί σε επίπληξη του/της φοιτητή/τριας.

Ο καλύτερος τρόπος για να αποφευχθεί η λογοκλοπή είναι η ανάπτυξη καλών συνηθειών ακαδημαϊκής συμπεριφοράς και γραφής και η εξοικείωση με τις έννοιες που αφορούν την λογοκλοπή. Προς τούτο οι φοιτητές και φοιτήτριες που εκπονούν εργασίες οφείλουν να συμβουλευούνται το κεφ. «Ακαδημαϊκή Δεοντολογία» των οδηγιών συγγραφής [http://socialpolicy.panteion.gr/sites/default/files/inline-files/FINALGUIDELINES-
ERGASIWN_0.pdf](http://socialpolicy.panteion.gr/sites/default/files/inline-files/FINALGUIDELINES-ERGASIWN_0.pdf) και να τηρούν σχολαστικά τους κανόνες παραπομπής και αναφορών.

1.4.4 Ο βαθμός πτυχίου

Ο βαθμός του πτυχίου του Τμήματος Κοινωνικής Πολιτικής, αποτελεί το μέσο όρο του συνόλου των μαθημάτων ΥΠ και ΕΠ στα οποία εξετάστηκε με επιτυχία ο/η φοιτητής/τρια στη διάρκεια των σπουδών του. Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου αθροίζονται οι επί μέρους βαθμοί και το άθροισμα που προκύπτει διαιρείται με το σύνολο των μαθημάτων στα οποία αντιστοιχούν οι βαθμοί. Στην περίπτωση όπου ο/η φοιτητής/τρια έχει εκπονήσει με επιτυχία πτυχιακή εργασία, για τον υπολογισμό του βαθμού Πτυχίου η πτυχιακή εργασία υπολογίζεται ως τρία μαθήματα και ο βαθμός της αντιστοιχεί στο βαθμό τριών μαθημάτων (βαθμός X 3). Παράλληλα, προκειμένου για τον υπολογισμό του συνολικού αριθμού των μαθημάτων, η πτυχιακή εργασία αντιστοιχεί σε 9ΔΜ (18 ECTS) αλλά αναγνωρίζεται ως ένα μάθημα.

Στο σύνολο των μαθημάτων περιλαμβάνονται και όσα μαθήματα αντιστοιχούν σε ΔΜ πέρα από τον ελάχιστο αριθμό που απαιτείται για τη λήψη του πτυχίου.

Μαθήματα που έχει διδαχθεί ο/η φοιτητής/τρια σε άλλη Σχολή ή σε άλλο Τμήμα της Σχολής, τα οποία παρακολούθησε πριν από την εγγραφή του/της στο Τμήμα και τα οποία έχουν

αναγνωρισθεί και κατοχυρωθεί από το Τμήμα Κοινωνικής Πολιτικής, χωρίς όμως να κατοχυρωθεί και ο βαθμός που είχε λάβει ο/η φοιτητής/τρια στη Σχολή ή το Τμήμα προέλευσής του/της, λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό των ΔΜ που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου, δε λαμβάνονται όμως υπόψη για τον υπολογισμό του βαθμού πτυχίου.